

[Anne Grete Holmsgård]

løbet af de sidste 3 år, og de er ikke blevet mindre komplicerede af det. De er meget komplicerede, og de bygger meget på undtagelser og undtagelsers undtagelse, så man kan godt læse sådanne love mange gange uden at finde ud af, hvad der er af væmmelige huller i dem. Det har vi jo set masser af eksempler på herinde, hvor nogle 2 måneder efter, at en lov er blevet gennemført, finder ud af, at der faktisk var et eller andet, der var smuttet med – bevidst eller ubevidst. Nogle gange er jeg ikke spor i tvivl om, at det har været meget bevidst, men der er nok også eksempler på, at det har været ubevidst.

Fremfor at fremlægge disse småjusteringer, som det meste af det jo er – jeg vil dog sige, at spørgsmålet om Grundejernes Investeringsfond vil jeg ikke helt kaste over i småtingsafdelingen – burde man have fremsat en ny, forenklet, klart gennemskuelig og demokratisk lovgivning på lejeområdet. Det er det, der virkelig er et behov for, fremfor alt dette smågnideri, vi nu skal sidde og arbejde med. Selv om Grundejernes Investeringsfond ikke helt indgår i denne pulje, mener jeg nu stadig væk, at de uefterrettelige udlejere, de grimme udlejere, ikke kommer til at bruge én øre af de hensatte midler til vedligeholdelse – de ryger lige i lommen på dem selv.

Boligministeren (Bollmann):

Ja, det var jo ikke små krav, der blev stillet til lovgivningen af den sidste ordfører, men det er da muligt, at vi efterhånden kan nå frem til sådan nogle definitioner på lovgivning her i landet.

Ellers vil jeg egentlig kun sige tak for støtten. Jeg var en overgang ved at overveje, om jeg skulle ned og læse lovforslagene én gang til, om der stod noget forkert i dem, fordi der var så bred tilslutning, men jeg har opfattet det sådan, at man mener, at disse lovforslag skal gennemføres, og at de kan gennemføres hurtigt.

Der er rejst en del spørgsmål, og jeg beder om, at man, fordi en del af dem er ret tekniske, stiller dem igen i udvalget, så skal vi svare på dem.

Jeg skal dog sige til hr. Erling Olsen med hensyn til lejerhøring, at vi mener altså, at der er beskyttelse af lejerne i forvejen, og vi vil gerne forenkles de steder, hvor vi kan. Med hensyn til brændselsudgifter skal jeg

sørge for, at der kommer en nærmere redegørelse. Jeg mener, at det er forklaret udmærket i bemærkningerne, men jeg vil gerne sørge for, at man i boligudvalget får en nærmere forklaring på, hvorfor vi mener, det er nødvendigt. Jeg er i hvert fald ikke i tvivl.

Endnu en gang tak for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 31:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption).

Af Lone Dybkjær (RV) m. fl.

(Fremsat 7/10 83).

Sammen med denne sag foretoges den sidste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

14) Første behandling af lovforslag nr. L 32:

Forslag til lov om ændring af lov om barselorlov m.v. (Forlængelse af barselorlov).

Af Lone Dybkjær (RV) m. fl.

(Fremsat 7/10 83).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):

Forslagene, som er fremsat af det radikale venstre, tager som bekendt sigte på at forbedre småbørnsfamiliernes vilkår. Jeg kan være meget enig med forslagsstillerne i, at småbørnsfamilierne kan have nogle ganske særlig vanskelige problemer. Det er et spørgsmål, som regeringen også er meget op-

[Socialministeren]

mærksom på; det turde være fremgået klart af de seneste dages politiske debat.

Derfor kan jeg sige, at jeg har sympati for intentionerne bag forslagene, men jeg er ikke overbevist om, at det i den nuværende økonomiske situation er hensigtsmæssigt at anvende i øvrigt knappe ressourcer på en så kraftig forlængelse af dagpengeperioden i forbindelse med barsel og adoption, som der her er tale om. Dette skal ses i lyset af, at det ikke er længe siden, der indførtes forbedrede regler på dette område, idet de nugældende regler om 4 ugers graviditetsorlov og 14 ugers barselorlov med dagpenge først trådte i kraft den 1. januar 1981. Det er altså kun 2-3 år siden, vi fik væsentligt forbedrede barselhvileregler, som byggede på fællesudvalgets betænkning om barselorlov af 1978, og som blev prioriteret i den første rapport fra udvalget vedrørende ændrede barselhvileregler. De gældende lovregler er således udtryk for, at de spørgsmål, der oftest gav anledning til problemer, er blevet klart.

Det er som bekendt regeringens politik at holde igen på udgiftskrævende reformer i denne tid, hvor man søger at gennemføre budgetforbedringer og besparelser på alle områder. Disse besparelser søges jo gennemført, så enkelte grupper ikke bliver ramt urimelig hårdt. Jeg er fuldt ud klar over, at det af regeringens fremsatte lovforslag om forhøjelse af bidraget til dagpengefonden ligger på linje med den finansiering, som er foreslået i det radikale venstres forslag, men vi kommer ikke uden om, at regeringens forslag alene tilsigter at skabe balance mellem de nuværende udgifter og indtægter. Hertil skulle lægges et yderligere beløb til opvejning af en forlænget barselhvileperiode med dagpenge. Dette forslag vil trods alt, det kommer vi ikke uden om, medføre, at det bliver endnu dyrere for befolkningen.

Det er korrekt, som det er anført i forslaget, at forslaget i 1984 kun vil indebære offentlige merudgifter på ca. 310 mill. kr., hvis det antages, at forlængelsen af barselorloven udnyttes ca. 80 pct. i gennemsnit, svarende til en samlet udnyttelse af 26 ugers perioden på ca. 85 pct. eller ca. 22 uger. Denne merudgift fremkommer imidlertid som en kombination af dagpengemerudgifter på 789 mill. kr. og besparelser på arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp og en lønbesparelse for offentlige arbejdsgivere. En stor del af disse

besparelser optræder altså kun under beskæftigelsesforhold som de nuværende med høj arbejdsløshed. Disse besparelser bør derfor ikke modregnes, når man forsøger at opgøre selve lovforslagets udgiftsmæssige betydning. Modregnes kun de besparelser for det offentlige som arbejdsgiver, der opstår, fordi ikke alle de ledigblivende stillinger genbesættes med vikarer o. lign., så bliver nettomerudgiften ca. 683 mill. kr. med den forudsatte udnyttelsesgrad.

Det beløb, der skal dækkes ved en forhøjelse af det personlige bidrag til dagpengefonden, er derfor dagpengeudgiften, altså de 789 mill. kr. Det er således klart, at den i bemærkningerne nævnte procentuelle forhøjelse ikke er tilstrækkelig til at dække udgifterne ved en forlængelse af dagpengeperioden, idet man nødvendigvis må regne med bruttoudgifterne. Man må derfor anslå, at bidraget til dagpengefonden må forhøjes med ca. 0,33 procentpoint, hvis det antages, at forlængelsen af barselorloven udnyttes ca. 80 pct. i gennemsnit.

Det kan naturligvis synes lidt beklageligt at diskutere så meget økonomi i forbindelse med forslag, der har meget vigtige begrundelser, men af hensyn til de enkelte partiers stillingtagen finder jeg alligevel, at det er meget nødvendigt at trække op, hvad det er for et beløb, vi egentlig taler om, når der lægges op til at kompensere for de ekstra udgifter i form af øgede indtægter.

Jeg vil heller ikke undlade at gøre opmærksom på, at en forlængelse af orlovs- og dagpengeperioden, selv om den er frivillig – det er klart, det er den – alligevel kan indebære nogle uheldige konsekvenser for tilknytningen til arbejdsmarkedet. Der er jo erfaringer, der siger, at faderen i andre lande ikke i væsentligt omfang udnytter sin ret til fravær. Det vil derfor oftest være moderen, der i en længere periode vil være uden kontakt til arbejdsmarkedet. Selv om et fravær på 26 ugers barselorlov plus 14 ugers graviditetsorlov, eventuelt op til 5 ugers ferie, måske ikke er direkte diskvalificerende, så nærmer man sig dog nok alligevel – det siger jeg kun for en ordens skyld – det tidspunkt, hvor det måske kan være vanskeligt, når man vender tilbage til sin arbejdsplads, at få det samme job som før.

Som jeg startede med at sige, har regeringens sympati for intentionerne i lovforslaget,

[Socialministeren]

men vi finder, at forslagene, som de er lagt op her, er for vidtgående. Jeg er naturligvis parat til at gå ind i en nærmere drøftelse under den kommende udvalgsbehandling.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Forslaget om ændring af barselorloven skal naturligvis ses i nøje sammenhæng med forslaget om ændringer i dagpengeloven, og jeg kan derfor i meget vidt omfang henvise til socialministerens bemærkninger, navnlig om de økonomiske konsekvenser af de to forslag. I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at den beskæftigelsesmæssige virkning af forslaget, ikke mindst hvis faderen skal udnytte sin ret til orlov, efter regeringens opfattelse er yderst tvivlsom. Jeg vil indskyde den bemærkning, at man kunne forestille sig, at retten til forlænget fravær i forbindelse med fødsel ikke var forbundet med en økonomisk ydelse eller var forbundet med en lavere økonomisk ydelse. Dette system kender man i Sverige, hvor det tidsrum, der er tale om, ganske vist er meget længere. Jeg er derimod enig i, at i de tidsrum, hvor man har ret til dagpenge, bør man også have ret til frihed fra arbejdet og være beskyttet mod opsigelse, og barselorloven er for så vidt blot en konsekvens af dagpengeloven.

Der er imidlertid nogle særlige arbejdsmarkedspolitiske synsvinkler, som jeg synes det er naturligt at komme ind på i forbindelse med barselorloven.

Det gælder om hele tiden at have for øje, at man må prøve at opretholde en balance. Det er nødvendigt, at vi prøver på at gøre noget for børnefamilierne, og det taler også for, at man skal gøre noget for, at det spæde barn har en mulighed for at få kontakt med sine forældre i de første afgørende levemåner. På den anden side skal moderen – sådan er det faktisk i dag – have en reel mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Socialministeren har allerede været inde på betragtningen om, at barselorlov plus ferie plus graviditetsorlov på en måde kan komme til at virke diskvalificerende på arbejdsmarkedet. Det kan være svært, tror jeg, i praksis for en arbejdsgiver at holde en plads åben i så lang tid. Man skal have en vikar ind, og denne vikar kan være i den situation, at vedkommende er ansat i op imod 8 måneder, og det vil måske ikke for

vikarens vedkommende føles naturligt at afbryde arbejdsforholdet på grund af en udløbet barselorlov. Jeg tror, det er vigtigt, at man, hvis man har overvejelser om ændringer på dette område, sikrer, at ordningen kommer til at køre så gnidningsløst som muligt på arbejdsmarkedet.

I de gældende regler om barselorlov har vi en forholdsvis enkel bestemmelse om, at der er 14 dages varslingspligt før tilbagekomst fra barselorlov. Disse regler må, hvis dette skulle gennemføres, formentlig udbygges kraftigt, dels på grund af en forlængelse af perioden, dels som følge af, at perioden skal kunne deles mellem faderen og moderen. Jo længere fraværperioden er, jo længere opsigelsesvarsel vil vikaren optjene, f.eks. ifølge funktionærloven, og jo længere må varslet om tilbagekomst være. Særlig hvis faderen vil udnytte sin ret til orlov, og det kan ingen af de 2 arbejdsgivere vide på forhånd, kræver det et varslingsystem, som på den ene side skal være enkelt og fleksibelt og på den anden side skal give begge arbejdsgivere en mulighed for at disponere rimeligt og for f.eks. at vide, om det nu er faderen, der vil gå på barselorlov, og også således, at der bliver varslet i god tid. Det er nogle af de ting, man omhyggeligt bør se på under udvalgsbehandlingen.

Det sidste spørgsmål, jeg vil inddrage, hænger lidt sammen med den konstruktion, som det radikale venstre har valgt i forslaget, nemlig at moderen og faderen på et sent tidspunkt kan vælge, hvorvidt faderen skal tage en del af orloven. Nu skal jeg for så vidt angår økonomien igen henvise til det, socialministeren har sagt, men jeg vil sige, at man her går meget langt fra det radikale venstres side, man går meget længere end fagbevægelsen, som kun har sagt 1 uge til faderen. Jeg synes også, man kan diskutere selve modellen, for meget af det, man hører om, drejer sig om det tidspunkt, hvor det kokser for børnefamilierne, nemlig når mor og barn kommer hjem – typisk fra hospital i vore dage. Det kunne måske være en mulighed, hvis man skulle røre ved noget, at det kom ind på dette tidspunkt.

Selv om jeg har megen sympati for de intentioner, der ligger bag forslagene, mener jeg, at der er mange problemer både af principiel og praktisk og i høj grad af økonomisk karakter, som bør drøftes under udvalgsbe-

[Arbejdsministeren]

handlingen. Jeg vil mene, at det ville være rigtig, om man ud over udvalgsbehandlingen kunne få en drøftelse mellem arbejdsmarkedets parter om dette, for orlov og varslingsregler er i høj grad spørgsmål, hvor arbejdsmarkedets parter har en naturlig interesse i at kunne deltage i drøftelsen af, hvordan man bedst muligt får sådanne ting udformet. Derfor burde man have god tid, således at man også fik arbejdsmarkedets synspunkter på ændringer, der er så, jeg var lige ved at sige radikale, men altså af så omfattende karakter som disse.

Mette Groes (S):

De radikale har fremsat et forslag til lov om udvidelse af barselorlov, og det er i hovedtrækkene aldeles udmærket. Helt tilbageholdt et par bemærkninger om, hvad de radikale i øvrigt har udrettet på det socialpolitiske område, kan man dog ikke.

De har taget ansvaret for, at dagpengeløftet er sænket, og at pristalsreguleringen er fjernet, og det har faktisk betydning for netop dette område. De har også stemt for bloktilskudsbeskæringerne og for 9 måneders reglen, som vi ved rammer børnefamilierne hårdt, og det er jo dem, vi snakker om her.

Men det foreliggende forslag er i princip udmærket, og vi støtter varmt, at de nuværende 4 uger før og 14 uger efter fødslen forlænges til 26 uger efter fødslen. Det er en kendsgerning, at den nuværende barselorlov er for kort, og at det føles belastende for hele familien, at moderen så hurtigt må genoptage sit arbejde. Det kan vi iagttage i vor familie og daglige omgangskreds, og det kan vi hente belæg for i ekspertrapporter og i børnekommissionens og ligestillingsrådets betænkning om barselorlov.

Også faderens orlov i forbindelse med barnets fødsel er med i de radikales forslag. Vi er helt enige i, at det gavner de spæde børn og hele familielivet, hvis såvel faderen som moderen har mulighed for at være om det spæde barn.

Helt enige i de radikales model er vi dog ikke. Vi mener, at både faderen og moderen bør have mulighed for at være hjemme i barnets første levetid, og er skeptiske over for en ordning, hvor faderens orlov absolut skal tages i forlængelse af moderens.

Vi vil godt høre noget om erfaringerne fra Sverige, specielt vedrørende faderens barselorlov, og vi vil godt høre noget om de vanskeligheder, der er på arbejdsmarkedet i forbindelse med, at arbejdsgiverne ikke altid er så tilbøjelige, som de burde være, til at skaffe barselvikarer.

Med hensyn til finansieringen af forslaget skal jeg henvise til vor ordfører, hr. Lykkesofts bemærkninger i fredags i forbindelse med regeringens forslag om at hæve bidraget til dagpengefonden.

Konklusionen er altså, at vi støtter, at barselorloven udvides, at vi gerne ser faderens orlovsmuligheder placeret parallelt med moderens, at vi godt vil drøfte detaljer i udvalget, og at vi er helt indforstået med, at der på den ene eller den anden måde skaffes penge til forslaget, men at vi er skeptiske over for den model, som de radikale her har foreslået.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Af hensyn til referaterne og den historiske balance vil jeg godt kommentere fru Mette Groes' bemærkninger om det radikale venstres meriter. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi såvel under den foregående regering som under den nuværende regering har lagt ryg til en række besparelser, fordi vi mener, det er nødvendigt at bremse op i de offentlige udgifter. Jeg synes, fru Mette Groes skulle interessere sig for, hvad det foregik i december 1979 og i maj 1980. Så vil man få et mere afrundet billede af, hvad det radikale venstre og socialdemokratiet har lagt ryg til i fællesskab.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Uden i øvrigt at skulle blande mig i fru Mette Groes' angreb på det radikale venstre synes jeg alligevel, der er grund til at sige, at én ting er, om man angriber børnefamilier, noget andet er, om man som fru Aase Olesen kan komme op og sige: ja men det har vi skam altid gjort, det er der ikke noget nyt i; det, vi gør nu sammen med de borgerlige, har vi også gjort sammen med socialdemokraterne. Der er grund til at minde om, at hvis det radikale venstre i den nuværende parlamentariske situation til et givet forslag –

[Tinning]

f.eks. fattighjælpsparagraffen eller § 37, stk. 4, i bistandsloven – siger: »Nej, det vil vi ikke, det er for asocialt, det går for meget ud over børnefamilierne,« så bliver det ikke realiseret.

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Jeg vil godt lige sige til fru Aase Olesen, at jeg synes, at det, som de radikale har været med til sammen med den nuværende regering, slår alle rekorder i forhold til, hvad vi hidtil har set, og særlig på det område, som vi behandler i dag, nemlig børnefamiliernes vilkår.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det konservative folkeparti lægger vægt på, at børnefamiliernes muligheder og vilkår styrkes.

Disse lovforslag, som er fremsat af det radikale venstre, foreslår forlængelse af dagpengeperioden ved barsel og adoption og en forlængelse af barselorloven. Disse forslag har jo foruden et familiepolitisk sigte også en sammenhæng med arbejdsmarkedspolitikken og de økonomiske muligheder. Det er vigtigt, at vore knappe økonomiske ressourcer bruges bedst muligt. Der melder sig derfor forskellige arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål, som også arbejdsministeren allerede har været inde på: effekten af fravær på arbejdsmarkedet og spørgsmålet om, hvornår eventuelt faderens orlov skal ligge. Jeg kunne måske også tænke mig, at det skulle være i forbindelse med eller lige efter fødslen; det er dér, vi har brug for en ekstra hånd. Der er et spørgsmål om personkredsen, der er et spørgsmål om ligestilling mellem lønmodtagere og selvstændige – det trænger sig stadig på – og endelig er der arbejdsmarkedets mulighed for at planlægge eventuel orlov. Der kræves her en målrettet indsats.

Som socialministeren påpegede, er det et vidtgående økonomisk forslag. Det er derfor nødvendigt med grundige analyser af de arbejdsmarkedspolitiske og samfundsøkonomiske konsekvenser, for at vi kan få en rimelig balance i vore samfundsopgaver.

Det konservative folkeparti betragter lovforslagene som et forhandlingsoplæg til en samlet forbedring af børnefamiliernes vilkår

og giver tilsagn om vor medvirken til at undersøge og drøfte lovforslagene i udvalget.

Henrik Toft (V):

I venstres folketingsgruppe gav drøftelsen af disse lovforslag anledning til en diskussion om det ønskværdige i en forøgelse af fødselstallet. Konklusionen blev, at det skulle hver især gøre noget ved hver på sit sted. Vi skal have gang i barnevognene igen. Det vil nemlig være et kendetegn på et varmt og positivt samfund, at der er gode vilkår for børnefamilierne, og det at få børn må bestemt være en livsværdi, der er værd at satse noget mere på. Kan vi derfor gennem lovgivning skabe lidt bedre forudsætninger for børnefamilierne, må det have en høj prioritet. Om det absolut gøres ved en forlængelse af barselorloven, sådan som det her er foreslået, kan der vel imidlertid sættes spørgsmålstegn ved, sådan som også socialministeren gjorde.

Selvfølgelig forudsætter venstre, at der som et resultat af regeringens økonomiske politik sker et fald i ledigheden. Når det indtræffer, hænger forslaget ikke sammen længere. Men afdækningen heraf egner sig godt til behandling i udvalget.

Venstre kan sagtens blive enig med forslagsstillerne om, at børnene i de første leve-måneder har behov for en tæt tilknytning til forældrene. Der kan nu også nok prioriteres stærkere her, end det i dag er tilfældet fra familiernes side. Her er tale om en forestilling, men jeg er temmelig overbevist om, at den er rigtig. Skal der imidlertid ske en forlængelse af barselorloven, er venstre enig i, at faderen skal kunne få en del af orloven. Hvor meget det så vil blive brugt af fædrene, findes der vel ikke nogen opgørelse over. Kan forslagsstillerne sige noget om det? For resten: skal fædrene have mulighed for en del af barselorloven uanset samlivsformen?

Jeg synes også, vi skal have vendt problemerne om kvindernes beskæftigelsesmulighed, hvis der sker en forlængelse af barselorloven. Tror forslagsstillerne ikke, der vil blive vurderet nøjere på ansættelse af kvinder, hvis forslaget vedtages?

Ved den sidste forlængelse af barselorloven kom selvstændige med under ordningen. Jeg forestiller mig, at det også vil være tilfældet med den foreslåede forlængelse.

[Henrik Toft]

Venstre har som nævnt nogle spørgsmål, som vi gerne vil have belyst under udvalgsarbejdet, som vi vil gå positivt ind i.

Birthe Hansen (SF):

Det, vi behandler her i dag, er en miniudgave af SFs forslag om barselorlov – sidst fremsat i maj 1980 – et forslag, som jeg ønsker at repetere her. Det bestod af følgende 6 punkter:

1. Ved enhver fødsel eller adoption har forældre ret til i alt 9 måneders barselorlov efter fødslen eller modtagelsen af adoptivbarnet.

2. Barselorloven skal kunne deles mellem forældrene efter eget ønske, dog skal den ene af forældrene ikke kunne opnå mere end 6 måneder. Udnyttes de resterende 3 måneder ikke af den anden af forældrene, bortfalder retten til denne del af orloven.

3. Faderen skal desuden have ret til 2 ugers omsorgslov i forbindelse med fødslen. Vedrørende dette punkt vil jeg da godt sige, at det glædede mig meget at høre arbejdsministeren i dag udtale sin sympati for en eventuel omsorgslov til fædre. På den anden side kan jeg godt undre mig lidt over, at arbejdsministeren er koblet på dette. For mig virker det som lidt af en forhalingsproces. Jeg kan ikke huske noget om, at socialministeren var koblet på, dengang man indførte stoploven for pristals- og dyrtidsreguleringen. Men det kan være, jeg husker forkert.

4. Den af forældrene, der har barselorlov eller omsorgslov, skal være berettiget til fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

5. Udgiften til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skulle udredes dels af det offentlige, dels af arbejdsgiverne, eventuelt ved indbetaling til en fond, nemlig dagpengefonden.

6. Ingen skal kunne afskediges under graviditet eller ved fravær i barselorlovs- eller omsorgslovsperioden.

Set ud fra det samfund, vi lever i, må det være de minimale krav, et nyfødt barn kan forvente af den tilværelse, det indføres i.

Hr. Tinning var så venlig i fredags, den 7. oktober, her i salen under behandling af socialministerens lovforslag om forhøjelse af det personlige bidrag til dagpengefonden at gøre opmærksom på, at det radikale venstre i dag har et andet syn – måske endda et forklaret syn – på landets økonomi. Et syn, de

bestemt ikke anlagde i maj 1980 under første behandling af vort barselorlovsforslag. Da var fru Lone Dybkjær i princippet enig i hovedlinjerne i vort forslag, men mente ikke, at der på daværende tidspunkt var råd til at gennemføre det. Tiden har åbenbart arbejdet til fordel for vort forslag, selv om vi ikke som de radikale kan få øje på den økonomiske forbedring fra 1980 til 1983, som skulle begrunde, at man bedre i dag end i 1980 kan gennemføre en udvidelse af barselorloven. Men lad nu fortiden være.

Forslaget, som nu ligger på bordet, vil betyde en udvidelse på 12 uger efter fødslen, som lagt til de nuværende 14 uger er en forbedring, helt sikkert.

Samtidig nikker vi også genkendende til muligheden i forslaget for fædre til helt eller delvis at få del i disse 12 uger. Det er da fint, at fædre nu endelig kommer med i orloven, men det er altså ikke helt på de betingelser, vi har ønsket, fædre bliver draget med ind i omsorgen for det fælles barn. Vi har hele tiden haft et halvt år som et samlet minimum og derudover 3 måneder, som kunne deles mellem forældrene, alt efter barnets og forældrenes behov.

Jeg kan blot håbe på, at tiden fortsat vil arbejde for vort forslag, så vi inden længe får gennemført det oprindelige SF-forslag om barselorlov og ikke denne miniudgave fra de radikale. Vort oprindelige forslag ville også være med til at sikre en rolig ammeperiode, således at brugen af modernælkserstatninger ville mindskes betydeligt.

Jeg vil i denne forbindelse godt nævne det, der er sket inden for sygehusvæsenet her i efteråret, nemlig at man af sparegrunde hjemsender mødre bosiddende i København 2 dage efter fødslen. Hvis man allerede i maj 1980 havde vedtaget vort beslutningsforslag, som jo også indeholdt, som jeg sagde før, 2 ugers omsorgslov for fædre i forbindelse med fødslen, havde man i det mindste ad den vej i hvert fald sikret en rimelig start for moder og barn.

Herefter vil jeg godt gå lidt over til økonomien. Det er godt nok smart af de radikale at koble udgiften til den udvidede barselorlov til den af socialministeren foreslåede forhøjelse af det personlige bidrag til dagpengefonden med 0,1 pct., således at forhøjelsen ikke som foreslået af socialministeren bliver til 1,85 pct., men til 1,95 pct. af det beløb,

[Birthe Hansen]

hvoraf indkomstskat til staten betales. Denne forhøjelse – både den på 1,85 pct. og den af de radikale foreslåede på 1,95 pct. – vender vi os imod. Der er formelt – som tidligere sagt af vor skattepolitiske ordfører hr. Rahbæk Møller – tale om en proportionalsskat, men reelt er det en skat, der hviler tungest på de mindste indkomster. Derimod vil vi foreslå ligesom i det oprindelige forslag fra SF, at udgiften til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal udredes dels af det offentlige, dels af arbejdsgiverne, eventuelt ved indbetaling til en fond.

Til slut vil jeg sige, at vi i SF også er betænkelige ved, at der ikke i de radikales forslag ligger en forpligtelse for arbejdsgiverne til at oprette en barselvikarordning.

Stubkjær Pedersen (CD):

Jeg ser dette radikale forslag som et reelt forsøg på at forbedre specielt småbørnsfamiliernes vilkår, og det formål er da i sig selv prisværdigt og godt. Det vil gøre det muligt for moderen og/eller faderen at være mere intenst sammen med familiens nye lille solstråle, og umiddelbart vil vi da sige, at ideen er glimrende, den fortjener i virkeligheden en velvillig behandling. Men helt så enkelt er det jo ikke.

Vi er – desværre, må vi sige – i en tid, hvor der ikke rigtig økonomisk er plads til udgiftskrævende reformer og foranstaltninger. Sådan er det nu engang. Forslaget her koster en hel del penge. Hvor mange det rent faktisk koster, er der tilsyneladende ikke helt enighed om mellem forslagsstillerne og regeringen. Jeg synes dog, det i høj grad tjener de radikale til ros, at de her, samtidig med at de stiller med et konkret ønske, viser en konkret vej til finansiering af dette ønske. Det synes jeg nok er noget, som andre partier kunne lære en del af. Vi er netop i den foregående boligdebat blevet præsenteret for en ønskeseddel på mellem 1½ og 2 mia kr. uden klar besked om, hvor pengene skal komme fra. Hvis det igennem det grundige udvalgsarbejde, som dette forslag helt klart kræver, viser sig, at socialministerens tal er de rigtige, så går jeg ud fra, at de radikale også vil være med til at finde de penge, som det rent faktisk koster.

Selvfølgelig er der også en stor problemstilling omkring den barslende kvindes for-

hold til sin arbejdsplads og de problemer, en så lang barselorlov naturligvis også giver for arbejdsgiveren. Det er noget af det, som jeg også mener vi må prøve at få afdækket i et udvalgsarbejde.

I øvrigt vil jeg sige ligesom tidligere ordførere: hvis forslaget på en eller anden måde går igennem, hvorfor så ikke give både faderen og moderen mulighed for at være sammen med barnet i den første tid i stedet for at dele den op, som forslagsstillerne gør? Jeg har selv prøvet, et par gange endda, umiddelbart efter at være blevet far at skulle af sted på arbejde, og det er egentlig en noget mærkelig fornemmelse. Lykkes det de radikale at komme igennem med det her, og finder vi en rimelig finansiering af det – og det hænger nok sammen med så mange andre ting – så synes jeg i hvert fald, det er en idé til overvejelse, at der bliver mulighed for, at begge parter kan holde orlov.

Jeg vil konkretisere CDs holdning på den måde, at vi er rimeligt positive over for forslaget, men føler, at der er behov for et særdeles grundigt udvalgsarbejde, og det vil vi medvirke til.

Tove Niemann (FP):

Lovforslagene nr. L 31 og L 32 fremsat af det radikale venstre kan vi fra fremskridtspartiets side ikke tiltræde. Disse lovforslag er fremsat som et ønske om at modvirke forhøjelsen af dagpengesatserne, som er indeholdt i lovforslag nr. L 11, det forslag, som vi heller ikke kunne gå ind for.

I bemærkningerne til lovforslaget står der, at dette tilsigter at forbedre småbørnsfamiliernes kår. Vi vil meget gerne forbedre vilkårene ikke alene for familier med småbørn, men i høj grad også for familier med større børn, men vi mener ikke, dette er den rigtige måde. Et forældrepar har i dag ikke en reel chance for at vælge, om én af dem skal blive hjemme og passe børnene. Realiteten er nemlig, at begge forældre er blevet tvunget ud på arbejdsmarkedet på grund af det stigende skattetryk. Det er derfor, vi er i den situation, som vi står i i dag, at det er blevet vanskeligt at have harmoniske og økonomisk velfungerende hjem, som giver både små og store børn varme og tryk.

Vi mener, at problemet bør løses på anden måde. Derfor har vores finanspolitiske ord-

[Tove Niemann]

fører stillet følgende spørgsmål – spørgsmål S 38 – til ministeren for skatter og afgifter:

»Vil ministeren oplyse, hvor stort prove-
nutabet vil være for staten, såfremt den stats-
lige bundgrænse hæves til 41.400 kr. for fa-
milier med to eller flere børn og til 31.000 kr.
for familier med ét barn?«

Begrundelsen er, at det ikke kan afvises, at familier med børn har brug for større skatte-
lettelser end andre, når der foretages offentlige besparelser, f.eks. på børnepenge. Især vil skattelettelser for familier, hvor den ene part beslutter at blive hjemme for at passe børnene, være en stor hjælp.

Men for at vende tilbage til forslagene, så savner vi i allerhøjeste grad solidaritetsfølelse i dette forslag. Der tales i øjeblikket så meget om at hjælpe de dårligst stillede og lavest lønnede familier, mange af de familier, der i dag har den laveste indkomst, altså små selvstændige erhvervsdrivende, landbofamilier osv. Dette forslag indeholder ikke nogen forbedringer for disse familiers vilkår. De har stadig væk den samme arbejdsbyrde og er uden mulighed for udvidet barselorlov. Disse familier vil imidlertid også blive hjulpet ved en hævelse af den statslige bundgrænse, som altså specielt skulle gælde for børnefamilierne.

Tinning (VS):

Igen i dag har der – som alle andre gange, hvor vi snakker om forholdene for børnefamilierne – været udtrykt varme og omsorg for børnefamilierne. Alle ordførere helt ude fra det yderste højre og hele vejen over mener jo, hver gang vi kommer herved, at er der noget, man skal tage sig godt af, så er det børnefamilier, og jeg kan forstå, at nu har også regeringen fået en børnepolitisk pakke. Vi havde en diskussion på foranledning af VS' børnepolitiske pakke i januar sidste år. Jeg skal ikke repetere alle de 50-60 forslag, der var dengang, men jeg kan forstå, at nu har regeringen også fået sådan en pakke, og jeg kan forstå på socialministeren, at netop sådan noget som børnefamilierne ligger både socialministeren og statsministeren meget stærkt på sinde.

Jeg synes, der er grund til at kigge på, hvad det er, regeringen faktisk gør ved børnefamilierne. I dagbladet Politiken for den 3. oktober er der et par herrer, nemlig et par

lektorer fra den sociale højskole i København, der har forsøgt at lave nogle beregninger på en række af regeringens finanslovsforslag, hvordan de virker i forhold til nogle børnefamilier. Det er nogle interessante beregninger, for her har vi nogle konkrete tal på, hvad det er, regeringen foretager sig, og kan altså blive fri for at høre på kønne ord. Beregningerne inddrager forhøjelsen af arbejdsløshedskassekontingentet, nedsættelsen af arbejdsløshedsunderstøttelsen, indførelsen af sygeskatten, ændringerne vedrørende børnetilskud, ændringerne vedrørende betalingen for daginstitutioner og ændringerne i forbindelse med bortfaldet af mælketilskud. Jeg vil nøjes med bare at nævne to af de beregninger.

Man har kigget på børnefamilier med to børn på henholdsvis 2 år og 5 år og kigget på et ægtepar, hvor begge er ufaglærte og begge har fuldtidsarbejde og i 1982 havde en lønindkomst tilsammen på 250.000 kr. De får en direkte lønnedgang på 4,6 pct. af lønnen, ca. 11.000 kr. Det er regeringens omsorg for børnefamilierne.

Hvis vi kigger på et andet ægtepar, hvor hustruen er hjemmearbejdende, og hvor manden er direktør med en samlet lønindkomst på 400.000 kr., så ser det selvfølgelig straks lidt bedre ud. De går ganske vist 3.300 kr. ned, men det svarer kun til 0,8 pct. Altså en lønnedgang på 4½ pct. til de ufaglærte og en lønnedgang på en lille procent til direktøren. Se, det er regeringens konkrete omsorg for børnefamilierne.

Det forekommer mig, at vi nærmer os toppen, når både socialministeren og arbejdsministeren kommer herop i dag og siger: nu må vi jo tænke på, at hvis moderen er for lang tid væk fra arbejdsmarkedet – altså hvis det bliver 4 uger før og 26 uger efter fødslen og måske 5 ugers ferie – så får moderen nok vanskeligt ved at igen at opnå den nære tilknytning til arbejdsmarkedet. Ja men en regering, der fører en politik, som den ved øger arbejdsløsheden, en regering, der fører en politik, som den ved øger specielt kvindearbejdsløsheden, en regering, der fører en politik, som sætter bunker af børnefamilier på en utrolig lav bistandshjælp, den sender et par af sine ministre herop for at fortælle os, at nu må vi passe på, at vi ikke kommer til at forringe situationen for den kvinde, der godt vil fastholde en varig tilknytning til ar-

[Tinning]

bejdsmarkedet. Hvis ikke man havde hørt noget, der var endnu værre før – det har vi jo desværre – så havde man svært ved at tage det alvorligt.

Om de radikales forslag til en forbedring af barselorloven vil jeg sige, at det er selvfølgelig ikke så godt som et af de forslag, VS tidligere har fremsat. Det kan man næsten sige hver gang, de radikale kommer med noget. Men alligevel – og det er der noget nyt i – er det faktisk meget godt.

Kritikken går på, at den forlængelse, man vil gennemføre, nemlig fra de 12 uger til de 26 uger, finder vi er en smule for kort. I vores eget forslag arbejder vi jo frem imod en samlet barselorlov på 9 måneder, hvoraf faderen mindst skal anvende de 3 måneder. I den sidste formulering ligger netop – dér er jeg enig med en række af de tidligere ordførere – at det er vigtigt at forsøge at sikre, at faderen og moderen kan være sammen i den første tid efter fødslen.

Vi mener også, at i stedet for kompensation på dagpengeniveau skulle man have fuld lønkompensation i den tid, hvor man har orlov.

Der er en enkelt ting, jeg godt vil spørge om. Jeg ved ikke, om det er en skrivefejl eller hvad. Det skal i første omgang bare være et spørgsmål og ikke så meget en kritik.

Så vidt jeg kan se, har det radikale venstre valgt at tale om faderen, hvor det i hvert tilfælde umiddelbart forekommer mig mere rimeligt at tale om samleveren. Der er jo situationer, hvor man kan sige, at faderen kan være ude af billedet, om man så må sige, og det er ikke sikkert, der er tale om en eller anden situation, hvor man har adopteret. Umiddelbart synes jeg i hvert tilfælde, det er rimeligt, at der er tale om samleveren. Jeg vil godt høre, om der er en eller anden speciel politisk pointe i, at der står faderen.

Endelig er det punkt med finansieringen. Det er klart, at man synger den sædvanlige sang med, at nu må vi have en budgetforbedring og alt det dér. Det handler stort set bare om, at først sætter det radikale venstre og regeringen sig ned sammen med fremskridtspartiet og forringer vilkårene for børnefamilierne, bagefter kommer regeringen og siger: nu har vi en pakke, og så tænker de radikale: nu skulle vi jo nødvendigvis blive koblet af, så de kommer og siger: vi har et forslag, som er et led i en pakke, og det er oven i

købet ansvarligt, for først laver vi en budgetforbedring, og så skal vi have lavet en forbedret barselorlov. Den budgetforbedring vil vi overhovedet ikke stikke fingrene i. Vi kan også nøjes med at kigge på den lille del, som hedder en forhøjelse af de personlige bidrag til dagpengefonden med 0,1 pct. – siger det radikale venstre, 0,33 pct., siger socialministeren, det skal jeg ikke påtage mig at overskue sådan på en studs, men det kan vi jo kigge på i udvalget. Under alle omstændigheder: den lille forhøjelse af det personlige bidrag er selvfølgelig ikke god, den er ikke efter vores smag. Vi kan faktisk ikke rigtig lide den, for det er jo sådan, at det er en forhøjelse, hvor alle sættes op med den samme procent.

Men ikke desto mindre, hvis det faktisk tog sig sådan ud, at vi kunne sige: »Nu laver vi en forhøjelse på 0,33 pct. – lad os sige 0,33 pct. for at imødekomme socialministeren – af det personlige bidrag, og vi sikrer os, at det går til en forbedring af barselorloven, og så lad os droppe de såkaldt nødvendige budgetforbedringer i denne omgang,« hvis det altså kun er de 0,33 pct. fra 1,0 til 1,33, og hvis der var sikkerhed for, at det gik til en forbedring af barselorloven, så ville vi se noget så sjældent som VS og det radikale venstre hånd i hånd om en forbedring af småbørnsfamiliernes situation. Det ville selvfølgelig på mange måder være et politisk fremskridt og specielt et konkret godt fremskridt for børnefamilierne. Så langt vil vi faktisk strække os, selvfølgelig tro mod vores princip om, at er der blot tale om en lille forbedring, er der blot tale om et lille skridt i retning af vores – i øvrigt pragtfulde – forslag, så medvirker vi gerne til at komme i den retning.

Lone Dybkjær (RV):

Det er næsten sådan, at man ikke kan bevæge sig herop af bare benovelse over hr. Tinnings bemærkninger. Jeg vil gerne sige til hr. Tinning, at det er jo meget enkelt at sikre sig, at eventuelle budgetforbedringer går til barselorlov, det sker nemlig ved at stemme for forslagene, sådan som de ligger her, både lovforslag nr. L 31 og lovforslag nr. L 32. Så har man jo sikret sig, at eventuelle budgetforbedringer går til forslagene. Det kan vi diskutere senere.

[Lone Dybkjær]

Jeg vil sige som en generel holdning, at det, der er meningen med disse forslag – det er også en bemærkning til fru Birthe Hansen – er faktisk, at de skal gennemføres. Det er et grundlæggende syn hos os, at det er nødvendigt at fastholde den økonomiske stramning, samtidig med at der gennemføres reformer. Vi mener faktisk ikke, at man skal have en pause, hvor der ikke sker noget som helst, blot fordi man skal føre en stram økonomisk politik. Kunsten må være at lave nogle reformer, samtidig med at man har den nødvendige stramme økonomiske politik.

Det er rigtigt, at SF og andre, også VS, har fremsat mere vidtgående forslag tidligere, men det, der har været karakteristisk for de forslag, har jo været for dem alle sammen, at ingen af dem er kommet igennem. Det synes vi ikke er så interessant. Derfor har vi prøvet at lave et forslag, som er således udformet, at vi så godt, som vi overhovedet kan, sikrer, at forslaget kommer igennem. Det er også et svar til fru Mette Groes. Det, der er tanken med dette forslag, er, at det skal gennemføres. Ellers ville vi ikke have fremsat det her og nu og på den facon, vi har gjort det.

Jeg vil takke ordførerne for de trods alt ret positive tilsagn, der har været.

En ting, der har glædet mig, er den klare og gennemgående indstilling, der har været i retning af, at faderen og moderen skal holde orlov samtidig. Når vi foreslog barselorlovsperioden udvidet i form af en forlængelse af de første 14 uger, var det, fordi vi tænkte, at det naturligvis var godt for barnet, at det kunne blive hjemme så længe som overhovedet muligt. Men jeg er ikke i tvivl om, at det også er godt for barnet, at det f. eks. har 14 dage med både faderen og moderen, lige når det kommer hjem fra hospitalet. Det mener jeg er en meget enkel ændring at koble ind i forslaget. Det er meget nemt at sige, at faderen får 14 dage umiddelbart i tilknytning til fødslen, og så kan vi sige, at den resterende forlængelse bliver på 10 uger i stedet for de 12 uger, vi har foreslået. Det synes jeg er noget nyt, at man er så positiv netop over for det. Det mener jeg, vi bør tage med og umiddelbart overveje at stille ændringsforslag om, siden det åbenbart er et meget bredt ønske her i folketinget, både fra mænd og kvinder, at denne ordning gennemføres.

Jeg skal komme med et par kommentarer til socialministeren og arbejdsministeren og naturligvis til de øvrige ordførere.

Socialministeren er positiv over for forslaget – sådan da. Jeg vil godt i forbindelse med de økonomiske forhold, som socialministeren tager frem, sige, at det er klart, man altid kan diskutere forudsætningerne for beregningerne, og det er også klart, at man kan diskutere forudsætningerne for nogle brutto-udgifter og nogle nettoudgifter. Det er da muligt, man skal sige, at det er for få udgifter, der er regnet med her, og når regeringen nu kører med sit kassesystem, så kan det også godt være, at der skal tages noget mere med her. Til gengæld må der så blive noget andet tilovers andre steder, for besparelser kan der altså ikke undgå at komme på andre poster. Det vil sige, at hvis man ønsker at tage lidt flere indtægter her, så har vi til gengæld nogle besparelser, vi kan undgå nogle andre steder. Det mener jeg klart vi kan forhandle om.

Nu kommer jeg til det punkt, hvor jeg måske er – for nu at sige det meget, meget pænt – mest skuffet over både socialministeren og for den sags skyld arbejdsministeren. Jeg synes, det er fantastisk, at man kan køre frem med denne argumentation om, at det bliver svært for kvinderne, når de nu skal have 26 ugers barselorlov, for det bliver jo stort set kun kvinderne. Tænk, hvis der nu havde været en regering og måske navnlig en kvindelig arbejdsminister, der havde sagt, at det ville være godt for ligestillingen på arbejdsmarkedet, hvis fædrene også begyndte at benytte sig af mulighederne for at være hjemme. Men det er åbenbart ikke tilfældet. Vi skal tilbage i den argumentation, vi har hørt helt fra dengang, ligelønnen blev indført: ih, hvor ville det være dårligt for kvinderne! Der er sådan set ikke noget nyt i det: kvinderne har alle dage skullet være bedre end mændene for at opnå de samme poster, og det skal de altså fortsat.

Men det, man så kan spørge om, er selvfølgelig, hvad vi kan gøre, og jeg synes, vi må diskutere, hvis der opstår nogle problemer, hvordan vi yderligere kan forbedre kvindernes situation, for jeg kan ikke forestille mig, at det kan være f. eks. i de konservative kvinders interesse eller i arbejdsministerens interesse, at det går sådan, at kvinderne rent faktisk udelukkes fra arbejdsmar-

[Lone Dybkjær]

kedet. Det kan da godt være, det bliver nødvendigt yderligere at støtte kvinderne, hvis de skal have en barselorlov, men så bør vi diskutere det. Jeg mener bare, det er underligt, vi skal tage denne sag frem; man kunne godt have ønsket sig, vi ikke skulle diskutere på denne facon. Men det viser, at der stadig væk er brug for kvindesagspolitikere, når man kan blive præsenteret for den slags synspunkter.

En del af de brutto- og nettoberegninger, der er lavet, har den klare forudsætning, at der er arbejdsløshed, men sådan som jeg har læst vismandsrapporter og andet, må man også tro, at der desværre er det et stykke tid endnu, så jeg mener nok, man kan tillade sig at bruge disse beregninger, og jeg mener også, man kan sige, at hvis vi ikke har arbejdsløshed, er der under alle omstændigheder også råd til at have en seks måneders orlovsperiode efter et barns fødsel, hvad enten vi nu fordeler den på den ene eller den anden facon.

Så siger arbejdsministeren, som viser sig positiv, at det kan blive vanskeligt for kvinderne at vende tilbage – noget af det, har jeg allerede været inde på – og at det kan være svært at holde pladserne åbne, men jeg mener altså, at det er de krav, vi skal stille. Jeg mener også, at der bør ansættes en vikar, og jeg mener, det må være muligt – sådan er det med graviditeter – at planlægge det på en fornuftig måde.

Arbejdsministeren er inde på spørgsmålet om 14 dages varslingspligten, og her har vi pludselig et modsat syn, nemlig det, at faderen nu i stort omfang udnytter sin orlovsret, og det skaber store vanskeligheder. Det kan godt være, at den 14 dages varslingspligt er for lille, men så lad os hæve den lidt. Det tror jeg ikke der er nogle problemer med, og hvis f. eks. 21 dages eller 28 dages varslingspligt over for arbejdsgiverne er mere hensigtsmæssig, kan jeg ikke se, at det vil skabe nogle synderlige problemer. Vi har blot fortsat den varslingspligt, der eksisterer i dag.

Det med de 14 dage ved fødslen har jeg omtalt.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt vi skal drøfte det med arbejdsmarkedets parter. Det kan vi godt, men det tror jeg ikke vi får så frygtelig meget ud af. Arbejdsmarkedets parter er også i høj grad dikteret af de samme fordomme, som socialministeren på visse

områder har givet udtryk for, og jeg tror derfor, det mere er et spørgsmål om politisk vilje til at gennemføre forslagene end så meget andet, og det mener jeg vi skal vise at vi har.

Dernæst vil jeg takke fru Mette Groes for hendes meget positive behandling af forslaget. Sådan som jeg forstår det, vil socialdemokratiet medvirke til at gennemføre forslaget, og det er jeg meget glad for. Hvordan man mest hensigtsmæssigt vil finansiere det, må vi diskutere; vi har foreslået én facon. Af debatten med den socialdemokratiske ordfører fremgik det også, at selv om partierne er enige om, at der skal en skattereform til, ved vi også, at det kan knibe med at få den færdig lige her og nu, og at man må finde en eller anden finansieringsform, indtil den skattereform kommer.

Fru Lizzie Lichtenberg fremhæver som noget primært, at faderen og moderen skal være sammen, og det er jeg positiv over for, ligesom jeg var det, da den socialdemokratiske ordfører fremhævede det.

Til hr. Henrik Toft skal jeg også sige tak for handlingen. De selvstændige og landmænd, som hr. Henrik Toft var inde på, er faktisk medtaget i denne gruppe, for så vidt som de er dagpengeberettigede, for vi gjorde det netop ens for alle dagpengeberettigede ved den gennemførelse, vi fik i 1980, både når det drejede sig om de fire uger før fødslen, og når det drejer sig om perioden efter fødslen. Så hvis de selvstændige og de medhjælpende er dagpengeberettigede, er de også automatisk omfattet af dette lovforslag. Men det er klart, at der kan være nogle særlige problemer for de selvstændige og landbrugere, hvor man kunne tale om nogle særlige vikarordninger, men det mener jeg ikke skal løses over dagpengesystemet, det skal løses på en anden facon i forbindelse med anden lovgivning.

Jeg skal ikke komme ind på SFs forslag, men jeg tror, at jeg på samme måde, som jeg sagde det i 1980, kan sige til fru Birthe Hansen, at vi er enige i, at der fortsat skal ske forbedringer for børnefamilierne, og jeg betragter også dette her, ligesom jeg gjorde i 1980, som et skridt på vejen, men jeg betragter det til gengæld som et meget vigtigt skridt på nuværende tidspunkt.

Hr. Stubkjær Pedersen har jeg indirekte svaret bl. a. på det med faderen og moderen og også fru Tove Niemann om det med for-

[Lone Dybkjær]

bedring for de selvstændige og landmændene. Der er altså indeholdt de ordninger for de selvstændige og landmændene, som fru Tove Niemann sagde der ikke var.

Hr. Tinning har jeg allerede takket, men hr. Tinning rejste to spørgsmål. Spørgsmålet om den fulde lønkomensation mener jeg sådan set i forhold til den lovgivning, vi i øvrigt har, ikke er et folketingsanliggende. Det, vi beskæftiger os med her, er primært spørgsmålet om en forbedring af dagpengeloven. Det kan da godt være, der på et eller andet tidspunkt kommer en fuld lønkomensation, og så mener jeg, det bør være et overenskomstliggende; det er tænkeligt, at hr. Tinning ikke er enig med mig i det.

Men så vil jeg godt sige til hr. Tinning, at netop når der kun er tale om en dagpengekompensation – og her taler vi om solidaritet, sociale hensyn og alt muligt andet – er det faktisk mere socialt og mere hensynsfuldt over for de dårligere stillede at fastholde dagpengene end at tage fuld lønkomensation, for den fulde lønkomensation kommer i højere grad end dagpengekompensationen de mere velstillede i samfundet til gode, navnlig hvis der er tale om, at det er kvinder, der i det væsentlige vil benytte sig af ordningen.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt det skal være faderen eller samleveren, og det er faktisk et spørgsmål, vi har drøftet, og der ligger ikke nogen særlig, jeg tror, hr. Tinning brugte udtrykket politisk finte i det. Nej, der ligger det i det, at vi synes, det måtte være rimeligt at nævne faderen, og så kunne vi se under udvalgsbehandlingen, om der var behov for at få andre ind i billedet. Jeg mener, det kan være rimeligt, at man skriver den biologiske fader eller adoptanten. Jeg synes til gengæld ikke, man nødvendigvis skal give en hvilken som helst samlever den ret til at tage orlov, som faderen har, så jeg mener, at det, det vil være rigtigt at overveje at indføre, er adoptanten eller den biologiske fader, altså dem, der faktisk er villige til at tage et medansvar for det barn også på lang sigt, fordi det er vel det, som dette forslag dybest set skal betyde. Det skal betyde, at de forældre taget i lidt bredere forstand, der er villige til at tage et ansvar, villige til at være sammen med barnet senere hen, får nogle bedre muligheder, end de har i dag, og også får et bedre grundlag for dette samvær, end de har i dag.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg kan ikke lade fru Lone Dybkjær bemærkninger, hvor fru Lone Dybkjær både er kritisk over for arbejdsmarkedets parter og endog over for vores udmærkede socialminister og over for mig, stå uimodsagt. Nu har fru Lone Dybkjær og jeg kendt hinanden i mange år, så jeg tror, at vi inderst inde kender hinandens holdninger. Men fru Lone Dybkjær bebrejdede mig, at jeg i mit første indlæg havde anført, at der var nogle praktiske problemer forbundet med, at kvinder kunne have graviditetsorlov; de skulle efter det radikale venstres forslag have en barselorlov på meget lang tid, og så kunne man eventuelt også, som jeg sagde, gemme noget af sin ferie. Så siger fru Lone Dybkjær, at der stadig væk er brug for kvindesagen. Ja, det er der, for det, jeg sagde i mit indlæg, var ikke, at jeg mener, det bør være sådan, men at jeg frygter, at det vil blive sådan, at det rent faktisk er kvinderne, der vil tage orloven. Så kan man sige: ja men vi håber på, det vil virke anderledes, men det eneste sted, vi rigtig kan se på, hvordan erfaringerne har været, er Sverige. Der har man dels en lang barselorlov, dels en orlov til fædre, og erfaringerne fra ordningen i Sverige er den, at da man indførte barselorlov til fædre, var der minimalt få fædre, der i begyndelsen brugte denne ordning. Nu er man kommet op på, at omkring 10 pct. af fædre bruger deres ret til barselorlov. Det siger jeg ikke ud fra et ønske om, at det skal være 10 pct. af fædre, der gør dette, hvis man valgte at gennemføre det radikale venstres forslag, men ud fra en realistisk betragtning af forholdene på arbejdsmarkedet i dag er man nødt til, når man diskuterer børnefamiliernes vilkår, også at diskutere de problemer, kvinderne reelt har på arbejdsmarkedet, ikke i det ligestillingssamfund, som vi ønsker os, men i det samfund, som vi rent faktisk lever i i dag. Hvis man gennemfører det radikale venstres forslag, tror jeg, vi ville komme til at stå over for nogle problemer, som fuldkommen svarer til dem, man har haft i Sverige, og at det vil tage os år, før vi får den mentalitetsændring, der skal til for, at mænd føler, at det er lige så naturligt, at de også har, skal vi sige ansvaret eller glæden ved at tage en barselorlov, en omsorgsorlov, eller hvad det

[Arbejdsministeren]

nu skal hedde, og det var det, jeg mente med mine bemærkninger i første omgang.

I øvrigt synes jeg ikke, at fru Lone Dybkjær skulle være kommet med sine hårde bemærkninger om arbejdsmarkedets parter, for hvis man skulle gennemføre det radikale venstres forslag, måtte man faktisk, som fru Lone Dybkjær også selv var inde på i sit indlæg, ændre på en lang række praktiske og tekniske områder for at kunne få det til at fungere i praksis. Det fungerer immervæk bedre, når det fungerer i et samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Den pakke, som socialministeren og statsministeren, som man så smukt har talt om, har pakket omkring børnefamilierne, tror jeg er pakket med mange varme følelser.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Som arbejdsministeren ved, er varme følelser udmærkede på visse områder, men somme tider kan det også være udmærket med lidt kontant eller konkret lovgivning. Jeg havde ikke til hensigt at være grov over for arbejdsmarkedets parter, men der er stor forskel på, om man siger, at man vil vedtage dette lovforslag og så løser de praktiske problemer, eller man dynger alle de praktiske problemer op og er tøvende over for lovgivningen; det er det første, jeg synes vi skal gøre.

Jeg er enig med arbejdsministeren i, at det vil tage år, før der sker en mentalitetsændring, men ét sted skal vi jo begynde, og jeg synes, dette er et udmærket sted. Udviklingen i Sverige viser da også, at det går, men at det går usigeligt langsomt, og det vil det også gøre her, men det er dog bedre, end at det slet ikke går.

Det, som jeg egentlig var lidt ked af, er, at vi dynger alle disse besværligheder op. Det gjorde vi også, dengang vi diskuterede, om kvinderne skulle have ligeløn eller ej, men alligevel er vi to jo da i hvert fald ikke uenige om – arbejdsministeren har selvfølgelig ret i, at vi kender hinandens holdninger meget godt – at der skal være ligeløn, og jeg tror derfor også, at arbejdsministeren inderst inde er helt enig med mig i, at dette forslag skal gennemføres. Derfor synes jeg bare, vi skal vedtage det og ordne de praktiske problemer bagefter. Jeg tror også, at det af ammemæssi-

ge grunde primært bliver kvinderne, og det synes jeg heller ikke gør noget, men hvis det viser sig at være tilfældet, og hvis det viser sig at volde problemer, må vi bare være villige til at sikre kvindernes absolut sikre tilknytning til arbejdsmarkedet. Det mener jeg dybest set også at børnenes fædre og kvindernes mænd kan være interesseret i.

(Kort bemærkning).

Stubkjær Pedersen (CD):

Jeg forstår ærlig talt ikke hele denne kvindeligestillingsdebat, som der til dels foregår nu – måske er det, fordi jeg er mand – jeg synes faktisk, man skulle vende det om. Når jeg var rimeligt positiv over for dette forslag, var det, fordi det er starten på en ligestilling over for mænd; det er da i høj grad en forbedring af mænds ligestilling, hvis en mand kan få mulighed for at opleve den nyfødte i starten. Ganske vist er det kvinden, der føder den nye, men det er som regel manden, der holder i hånden og giver gasmasken, og det kan for manden være en stor oplevelse.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Stubkjær Pedersen, at det er rigtigt opfattet.

Birthe Hansen (SF):

Jeg tvivler skam slet ikke på fru Lone Dybkjærs positive holdning til mange SF-forslag. Men kunsten at lave reformer i krisetider for småbørnsfamilier er åbenbart ny, for den kunst var ikke til stede i maj 1980, og så må jeg vist gå ud fra, at kunsten er noget, de radikale har lært af SF.

For øvrigt glemte jeg vist at sige før, at vi trods alt det, jeg har sagt, selvfølgelig vil se positivt på forslaget; der ligger en forbedring i det.

Tinning (VS):

Bare tre små bemærkninger. Den ene vedrører det, fru Lone Dybkjær talte om med fuld lønkomensation, nemlig at det skulle være så socialt, at man kun benyttede sig af dagpengeniveauet. Ja men for dem, vi efter sigende begge interesserer os mest for, nemlig de socialt dårligst stillede, de socialt mest pressede, er det et stort problem, om de kan

[Tinning]

forblive på lønniveauet eller de skal ned på dagpengeniveauet, der jo aldrig når op på lønniveauet. Så kan man sige, at hvis nu de får lov at få fuld løn, hvad så med dem, der tjener meget mere, så får de også fuld løn, og det er jo ikke så retfærdigt, for de kan i øvrigt godt klare sig for dagpenge. Ja, det kan da godt være, men det er forholdsvis uinteressant. Den økonomisk meget pressede familie eller enlige mor, som skal se på forskellen mellem dagpengeniveauet og lønniveauet, kan man selvfølgelig ikke sige til: ved du hvad, vi synes, det er mest socialt med dagpengeniveauet, fordi forskellen er så stor for nogle andre; det kan hun jo ikke bruge.

Det var det ene. Det andet er dette med den politiske ikke »finte«, men »pointe« med hensyn til faderen. Det er selvfølgelig et fremskridt, men et lillebitte ét, at skrive den biologiske far/adoptant. Jeg talte ikke om det, jeg tror fru Lone Dybkjær kaldte hvilken som helst samlever, altså en eller anden kollektivist eller noget lignende, man er løbet ind i. Det, jeg mener, er følgende: hvis den biologiske far af en eller anden grund – eller mange – er ude af billedet, og hvis der ikke er tale om en adoptant, synes jeg, det ville være rimeligt, hvis vi kunne nå så langt som til at sige, at så kunne den barselorlov også gives til en eller anden person, for så vidt kvinden, det drejer sig om, anbefaler det eller er enig i det. For hvis den biologiske far er ude af billedet, og hvis der ikke er en adoptant, er det måske ekstra vigtigt at give støtte til den kvinde lige præcis i den situation, og har hun lyst til at blive støttet af en samlever, kunne vi vel også nok leve med det.

Det, jeg forsøgte at forklare, var, at vi netop ikke bare lige, som fru Lone Dybkjær siger, kunne stemme for disse ting, for så kommer vi til at stemme for en forhøjelse af det personlige bidrag til dagpengefonden, som er meget større, end vi vil være med til. Det, jeg sagde, var, at vi ville være med til den del, som vi var sikre på gik til en forbedret barselorlov. Men det hitter vi selvfølgelig selv ud af. Det er et stykke konkret parlamentarisk arbejde, som vi bare klarer.

Lone Dybkjær (RV):

Det dér konkrete parlamentariske arbejde, hr. Tinning taler om, er vel sådan ret banalt

ændringsforslag mig bekendt, og derfor sagde jeg, det nok var noget, VS relativt nemt kunne klare. Det var egentlig bare det, der lå i min bemærkning.

Til fru Birthe Hansen. Jeg synes da også, der var en vis kunst i 1980, for der skete faktisk nogle forbedringer, men der skete ikke så store forbedringer som dem, vi foreslår i dag. Jeg synes, vi skal prøve at tage en diskussion i udvalget af, om der skal stå faderen eller den biologiske far, adoptanten, eller vi kan finde en anden formulering, men jeg kan for mit eget vedkommende sige, at jeg synes, det vil være ønskeligt, hvis vi kan finde en formulering, men jeg vil ikke lade forslaget gå på gulvet, hvis det viser sig fuldstændig umuligt at finde den, og det kan godt være, det gør det, for det er ikke så enkelt. Jeg synes, vi skal arbejde med det i udvalget, men ikke, at det bliver afgørende. Vi skal jo have udvalgsmøde om et par minutter, så kan vi begynde allerede dér.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med megen sympati på det foreliggende lovforslag. Vi har selv fremsat lignende forslag om udvidelse af barselorloven til 26 uger, og derfor kan vi kun støtte det, men vi kan godt se, det under de nuværende forhold kan være meget vanskeligt at gennemføre.

Der er dog én ting, som har slået mig. Jeg synes, det er udmærket, at faderen får mulighed for at få barselorlov, men der står ikke noget om, at det skal være ægtefæller, og der står ikke engang noget krav om samliv; det synes jeg er noget, man må tage op.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Finansudvalget (10/10 83):

Udtræder: Albertsen (S)

Nyt medl.: Karen Dahlerup Andersen (S)

Socialudvalget (10/10 83):

Udtræder: Albertsen (S)

Nyt medl.: Karen Dahlerup Andersen (S)

Udenrigsudvalget (10/10 83):

Udtræder: Albertsen (S)

Ny stedf.: Karen Dahlerup Andersen (S)

Kommunaludvalget (11/10 83):

Udtræder: Yvonne Herløv Andersen (CD)

Nyt medl.: Fledelius (CD)

Socialudvalget (11/10 83):

Udtræder: Yvonne Herløv Andersen (CD)

Nyt medl.: Fledelius (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 12. oktober 1983, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.52
